

Joanne Harris

De aardbeiendief

De Fontein

I

Vrijdag 10 maart

Er is altijd een moment voor een storm waarop de wind op andere gedachten lijkt te komen. Hij speelt het spelletje van tamheid; hij flirt met de bloesem aan de bomen; hij trekt plagerig de regen uit de druilerige, grijze wolken. Op dit moment van speelsheid is de wind op zijn wreedst en gevaarlijkst. Niet later, wanneer de bomen vallen en de bloesem nog slechts vloeipapier is waarmee de goten en waterstroompjes vol liggen. Niet wanneer huizen als kaarten omvallen en muren waarvan je dacht dat ze stevig en veilig waren, als papier worden weggerukt.

Nee, het wreedste moment is altijd het moment waarop je denkt dat je veilig zou kunnen zijn; dat de wind misschien eindelijk verder is getrokken; dat je misschien weer kunt gaan bouwen, aan iets wat niet wordt weggeblazen. Dat is het moment waarop de wind het geniepigst is. Dat is het moment waarop verdriet begint. Het moment van verwachte vreugde. De demon van hoop in de doos van Pandora. Het moment waarop de cacaofoon zijn geur afgeeft aan de lucht, een branderige geur, een geur van specerijen en zout, van bloed en vanille, van hartzeer.

Ik dacht vroeger altijd dat het simpel was, die kunst van het maken van onschuldige genoegens. Maar ik ben eindelijk gaan begrijpen dat geen énkél genoegén onschuldíg is. Francis Reynaud zou trots op me zijn. Veertig jaar was ik een heks, en nu ben ik eindelijk een puriteín geworden.

Zozie de l'Alba zou het begrepen hebben. Zozie, de verzamelaar van harten, wier gezicht ik af en toe nog voor me zie, in mijn dromen. Soms hoor ik haar stem in de wind, het geluid van haar schoenen op de keien. Soms vraag ik me af waar ze is: of ze nog aan me denkt. Geen genoeg is onschuldig, wist zij. Uiteindelijk is macht het enige wat telt.

De wind maakt het niets uit. De wind oordeelt niet. De wind neemt instinctief wat hij kan – wat hij nodig heeft. Ooit was ik ook zo, moet je weten. Zaden gedragen door de wind, wortel schietend en zich weer uitzaaiend alvorens verder te trekken. De zaden blijven niet bij de ouderplant. Ze gaan waar de wind hen heen voert.

Neem nu mijn Anouk, inmiddels eenentwintig: daarheen gegaan waar kinderen heen gaan wanneer ze de rattenvanger volgen. Wij waren altijd zo close, zij en ik. We waren altijd onafscheidelijk. En toch weet ik dat je een kind te leen hebt, dat je het op een dag moet teruggeven aan de wereld, zodat het kan groeien en leren en verliefd worden. Ooit dacht ik dat ze misschien hier in Lansquenet-sous-Tannes zou blijven; dat Jeannot Drou haar hier zou kunnen houden; dat natuurlijk, én de chocolaterie, plus de belofte van geborgenheid. Maar het was Jean-Loup Rimbault, in Parijs, die de doorslag gaf. Jean-Loup, de jongen met het gat in zijn hart. Heeft Anouk het gevuld? Het enige wat ik weet is dat ze een gat in het mijne heeft achtergelaten, een gat dat alle chocola in Mexico nooit zou kunnen vullen, een leegte die de vorm heeft van een meisje met ogen zo donker als de kleur van de zee.

En nu hoort mijn Rosette, die zestien is, de stem van de wind, en ik weet hoe hongerig ze is, hoe wild, hoe eigenzinnig, hoe ongedurig. De wind zou haar met één vlaag meenemen als ze niet als een zeil was vastgezet, als ik niet voorzorgsmaatregelen had genomen. En toch blijft de wind aan de lijnen rukken die voor onze veiligheid moeten zorgen. Toch horen we zijn sirenenzang. En hij brengt de geur van andere plaatsen. Hij spreekt van gevaar en zonlicht, avontuur en vreugde. Hij danst in chilipeper- en peperkorreltinten door de verlichte stofdeeltjes. Hij blijft als een

onverwachte lach achter in de keel steken. En uiteindelijk neemt hij alles mee, alles waarvoor je hebt geploeterd. Alles waarvan je op de een of andere manier de illusie had dat je het bij je kon houden. En altijd begint het met een moment van speelsheid, van magie – van vreugde zelfs. Een moment van zonlicht tussen de wolken. Van een sprankje lieflijkheid, klokgelui.

Soms zelfs van sneeuwval.

I

Zaterdag 11 maart

Het sneeuwde vandaag. Een vroeg wonder – het is pas een week vastentijd. Eerst dacht ik dat het bloesemblaadjes waren. Bloesem uit de helderblauwe hemel, die de trottoirs bedekte. Maar er lag sneeuw op de vensterbank en er waren kristallen in de tintelende lucht. Het had een van mijn ongelukjes kunnen zijn. Maar misschien was het meer.

Het sneeuwt zo zuidelijk bijna nooit. Het is haast nooit koud, eigenlijk ook 's winters niet. Niet zoals in Parijs, waar de Seine soms schuilging onder een krakende, dunne zwarte ijslaag en ik van Halloween tot Pasen mijn winterjas moest dragen. Hier in Lansquenet-sous-Tannes heb je misschien een maand koud weer. Vorst in december. Rijp op de velden. En dan is er nog de wind. De koude noordenwind die je ogen altijd doet tranen. Maar vandaag was er sneeuw. Dat is een teken. Vóór de nieuwe dag begint zal er iemand zijn gestorven.

Ik ken een verhaal over een meisje dat door haar moeder van sneeuw was gemaakt. Het meisje moet uit de zon blijven, maar op een zomerdag is ze ongehoorzaam en gaat ze met de anderen buiten spelen. Haar moeder zoekt haar overal. Maar het enige wat ze vindt, zijn haar kleren op de grond – BAM – in een plas water.

Narcisse vertelde me dat verhaal. Narcisse, de eigenaar van de bloemenwinkel. Hij is nu oud, en door de week beheert iemand

anders de winkel, maar op zondag staat hij er nog steeds in; hij zit dan bij de deur en houdt de straat in de gaten maar praat nooit. Behalve soms tegen mij. Hij zegt: 'Wij zijn de stille types, hè, Rosette? Wij kwetteren niet als eksters.'

Dat is waar. Terwijl maman chocolaatjes maakt en praat, zit ik liever stilletjes te spelen met mijn knopendoos of in mijn schetsboek te tekenen. Toen ik klein was, praatte ik nooit. Ik zong en schreeuwde soms 'Bám' of maakte dierengeluiden, of tekens met mijn vingers, of vogelgeluiden. De mensen houden van vogels en andere dieren. De mensen hielden niet zo van mij en daarom praatte ik niet met hen, ook niet met mijn schaduwstem, de stem die ik gebruik wanneer ik iemand anders ben. In plaats daarvan veranderde ik in een vogel en vloog ik heel hoog de wolken in. Soms was ik een aap die zich door de bomen slingerde, soms een hond die blafte naar de wind. Maar zelfs dan hielden de mensen niet van mij, op maman en Anouk en Roux en mijn beste vriend Jean-Philippe Bonnet na. Maar tegenwoordig is maman altijd aan het werk; Anouk woont in Parijs met Jean-Loup, en Roux komt en gaat, maar blijft nooit lang; Jean-Philippe (die de bijnaam 'Pilou' heeft) zit de hele week op school in Agen en wil niet meer spelen.

Maman zegt dat ik me geen zorgen moet maken. Dat hij niet zo heel erg is veranderd. Maar hij is nu zestien, en de andere jongens zouden hem uitlachen en plagen wanneer hij met een meisje speelt.

Ik vind dat niet eerlijk. Ik bén geen meisje. Soms ben ik een jongen, zoals Pilou. Soms ben ik een aap, een hond. Soms ben ik iets anders. Maar andere mensen zijn anders. Andere mensen geven om dit soort dingen. En ik kan natuurlijk niet naar school. De school in Agen wilde me niet hebben. Ze zeiden tegen maman dat ik er niet in zou passen, of zou praten zoals de bedoeling was. En dan was er nog Bam, die zich niet goed wilde gedragen en die me zijn naam laat schreeuwen: 'Bám!' En soms gebeuren er ongelukjes.

Dus nu leer ik wat ik kan uit boeken, en van vogels, en andere dieren, en soms zelfs van mensen. Mensen als Narcisse en Roux,

die het nooit erg vinden als ik niet wil praten, of als mijn stem niet die van een klein meisje is, maar van iets wilds en gevaarlijks.

Maman vertelde me vroeger vaak het verhaal over een klein meisje wier stem gestolen was door een heks. De heks, die slim en misleidend was, gebruikte de jonge, lieve stem van het meisje om de mensen ertoe te brengen haar wil te doen. Alleen de schaduw van het kleine meisje kon spreken, maar die was zelden of nooit lief. Die vertelde alleen maar de waarheid en was soms genadeloos. 'Jij lijkt op dat kleine meisje,' zei maman dan. 'Zo wijs dat domme mensen het niet begrijpen.'

Nou, ik weet niet of ik wijs ben, maar ik heb wél een schaduwstem. Alleen gebruik ik hem niet zo vaak. De mensen horen niet graag de waarheid. Zelfs maman hoort sommige dingen die mijn schaduwstem zegt, liever niet. Dus daarom hou ik het meestal op gebarentaal, of ik zeg gewoon niks. En als ik voel dat mijn schaduwstem zich wil bevrijden, schreeuw ik 'Bám' en lach en zing ik, en stamp ik met mijn voet, zoals we vroeger weleens deden om de boze wind weg te houden.

Toen de sneeuw begon te vallen, was maman aan het werk in de winkel, waar ze chocolade voor Pasen aan het maken was. Konijnen en kippen en mandjes met eieren. *Mendiants* en nougatines. Venustepels en abrikozenharten, en bittere sinaasappelschilletjes. Allemaal gehuld in cellofaan, dichtgebonden met een gekleurd lint en verpakt in dozen en kleine en grote zakjes, klaar om met Pasen cadeau te geven. Ik hou niet zo van chocola. Wel van wárme chocola, en van chocoladecroissants, maar ik wil niet in een chocoladewinkel werken. Maman zegt dat iedereen wel iets heeft. Bij haar is dat chocolade maken en weten wat je het lekkerst vindt. Bij Roux is dat vogelgeluiden maken en bijna alles kunnen repareren. Bij mij is het dieren tekenen. Iedereen heeft een dier, een schaduw van zijn ware zelf. Dat van mij is Bam, een aap. Maman is een wilde kat. Roux is een vos met een dikke staart. Anouk is een konijn dat Pantoufle heet. Pilou is een wasbeertje. En Narcisse is een oude zwarte beer, met zijn lange neus en zijn schuifelende gang en zijn kleine ogen die vol geheimen zitten. Sommige mensen denken dat Bam niet echt

is. Zelfs maman noemt hem ‘Rosettes denkbeeldige vriendje’, vooral tegen mensen als madame Drou, die de kleuren niet eens kan zien. Dat doet ze omdat Bam ondeugend kan zijn. Ik moet hem de hele tijd in de gaten houden. Soms moet ik tegen hem schreeuwen – ‘Bám!’ – om ervoor te zorgen dat hij geen ongelukje veroorzaakt.

Maar maman doet alleen maar alsof ze hem tegenwoordig niet meer ziet. Maman wil hem niet zien. Ze denkt dat het gemakkelijker zou zijn als we als de andere mensen waren. Maar ik weet dat ze Bam nog steeds ziet. Net zoals ze de lievelingschocolade van haar klanten ziet. Net zoals ze de kleuren ziet die je vertellen hoe iemand zich voelt. Maar tegenwoordig probeert ze die dingen te verbergen, als de andere moeders te zijn. Misschien denkt ze dat als ze dat doet, ik ook net als de andere mensen zal zijn.

Toen het begon te sneeuwen, merkte maman het niet. Ze was met twee dames bezig die chocoladebeestjes stonden uit te zoeken. Dames met een lentejurk aan, en schoenen met hoge hakken, en een pastelkleurige jas. De ene heet madame Montour. Ze woont hier niet, maar ik heb haar hier weleens gezien. Ze gaat op zondag naar de kerk. De andere was madame Drou, die nooit binnenkomt om chocola te kopen, maar er wel graag achter wil komen wat er allemaal gebeurt. Ze hadden het over een jongen die dik was en niet wilde doen wat hem gezegd werd. Ik weet niet wie die jongen was. Ik moest denken aan twee papegaaien, of twee roze hennen die tokten en hun veren schoonmaakten en druk deden. En ik zag dat madame Montour zich afvroeg waarom ik niet op school was.

In Lansquenet vraagt niemand zich dat af. In Lansquenet verbaast het niemand dat ik soms blaf, of roep, of zing: ‘Bam-bam-bam, bam badda-BAM!’ Maar ik zag wel dat maman naar me keek. Ik weet dat ze zich zorgen om me maakt. Toen ik klein was, waren er vaak ongelukjes. Dan gebeurden er dingen die niet hadden mogen gebeuren, maar ze gebeurden dan toch. Dingen die ons anders maakten. En eenmaal probeerden ze me te ontvoeren, toen ik nog een baby was. Ook probeerde

iemand Anouk weg te nemen, toen we nog in Parijs woonden. Nu maakt maman zich zorgen. Dat is niet nodig. Tegenwoordig pas ik goed op.

Ik tekende madame Montour als een roze parkiet en madame Drou als een hen. Maar een paar lijnen voor het roze kopje en een snavel die half open stond van verbazing. Ik liet ze op de toonbank liggen, waar maman ze kon zien, en ging naar buiten. De wind kwam uit het noorden en er lagen bloemblaadjes op de grond, maar toen ik stilstond om ze te bekijken, zag ik dat de bloemblaadjes hoopjes sneeuwvlokken waren die als stukjes confetti uit de blauwe lentelucht dwarrelden.

De priester stond voor de kerk en keek verbaasd naar de vallende sneeuw. De priester heet Francis Reynaud. Ik mocht hem eerst niet zo, maar nu misschien toch wel. En 'Reynaud' betekent 'vos', wat raar is, want iedereen kan zien dat hij eigenlijk een kraai is, met al dat zwart en dat droevige scheve lachje. Maar ik hou van de kerk. Ik hou van de geur van geboend hout en wierook. Ik hou van de gekleurde ramen en het beeld van Saint Francis. Reynaud zegt dat Saint Francis de beschermheilige van de dieren is en dat hij zijn leven liet voor wat het was en in het bos ging leven. Dat zou ik ook wel willen. Ik zou een boomhut voor mezelf bouwen en van noten en aardbeien leven. Maman en ik gaan nooit naar de kerk. Ooit zou dat problemen hebben kunnen geven, maar Reynaud zegt dat we niet hoeven te gaan. Reynaud zegt dat God ons ziet en voor ons zorgt, waar we ook zijn.

En nu is er dan die wervelende sneeuw, die uit een strakblauwe lantaarnlucht valt. Een teken – misschien zelfs een ongeluk. Ik spreid mijn jas als vleugels en roep 'Bám' zodat hij weet dat het niet mijn schuld is. Reynaud glimlacht en zwaait met zijn hand. Ik merk wel dat hij niet de kleurflits ziet die over het plein gaat. Hij hoort niet het lied van de wind en vangt ook niet de brandgeur op. Dat zijn allemaal tekenen. Ik zie ze allemaal. Maar ik kan zien dat hij het niet weet. Sneeuw die uit een heldere blauwe hemel valt. Voor de nieuwe dag begint zal er iemand gestorven zijn.

Zaterdag 11 maart

Daar gaat ze. Wat is ze toch vreemd, mijn winterkind, mijn buitenbeentje. Zo wild als een armvol vogels, overal razendsnel heen vliegend. Je kunt haar niet binnenhouden, niet stil laten zitten. Ze is nooit als andere meisjes geweest, nooit als andere kinderen. Rosette is een natuurkracht, als de kauwtjes die op de kerktoren zitten te lachen, als een sneeuwbus in de lente, als de bloesem die verwaait op de wind.

Vrouwen, moeders, als Joline Drou of Caro Clairmont begrijpen het niet. Ze zijn zo bang voor het hebben van een kind dat anders is dat ze zich er niets bij kunnen voorstellen. Rosette is bijna zestien en nog steeds kan ze niet normaal praten. In hun ogen maakt dat van mijn kind een last, een zielig kind, een kind dat niet heel is. Voor hen is ze 'arme Rosette', zoals ik achter mijn rug 'arme Vianne' ben, omdat ik opgescheept zit met dat kind en het alleen moet opvoeden, en de vader stuitend afwezig is.

Maar Caro en Joline weten niet hoe Rosette naar me kijkt wanneer ik haar welterusten kus; of hoe ze in bed zachtjes ligt te zingen; of dat ze ieder dier, iedere vogel, ieder levend wezen kan tekenen. Ze zien alleen maar een meisje dat nooit volwassen kan worden, en dat vinden ze uiterst droevig. Een meisje dat nooit volwassen kan worden, zal nooit verliefd worden, of trouwen, of een baan krijgen, of naar de stad verhuizen. Een meisje dat nooit volwassen kan worden, zal altijd een last blij-

ven, en haar moeder zal nooit per cruiseschip die wereldreis kunnen maken die ze van plan was, of met opwindende nieuwe hobby's kunnen beginnen, of mensen kunnen ontmoeten in de buitensociëteit. Nee, ze zal gedoemd zijn hier te blijven, in het slaperige Lansquenet-sous-Tannes; niet echt de plek waar je eeuwig hoopt te blijven.

Maar ik ben Caro Clairmont niet, noch Joline Drou of Michèle Montour. En de gedachte dat ik op een plek wortelschiet en nooit meer weggeblazen kan worden, is een droom die ik al mijn hele leven koester. Ik heb altijd alleen maar kleine dromen gehad; mijn hoop is alleen maar op kleine dromen gevestigd. Een plek waar de zaadjes die ik zaai zullen uitgroeien tot iets wat ik herken. Kleding in een kledingkast. Een tafel met vertrouwde littekens. Een leunstoel, gevormd naar mijn model. Misschien zelfs een kat bij de deur.

Je ziet, ik ben niet veeleisend. Deze dingen zijn beslist haalbaar. En toch, telkens wanneer ik denk dat ik de wind met zijn onophoudelijke eisen het zwijgen heb opgelegd, begint hij weer te waaien. Het weer verandert. Vrienden gaan dood. Kinderen worden groot en trekken weg. Zelfs Anouk, mijn zomerkind, met haar sms'jes en zondagse telefoontjes – tenzij ze ze vergeet – en ogen die al oplichten bij de gedachte aan andere plekken en nieuwe avonturen. Wat vreemd. Anouk was altijd degene die zich ergens wilde vestigen, ergens wilde blijven. Nu heeft haar baan zich verlegd en volgt ze zijn ster. Het was onvermijdelijk, ik weet het, en toch wens ik soms ineens, stiekem...

Maar zo is het niet bij Rosette. Rosette is van mij. Een bijzonder kind, zegt Caro Clairmont, met de vrome uitdrukking die haar werkelijke afkeer zo goed verhult. Ze moet wel een last zijn, denkt Caroline. Een dochter die nooit volwassen wordt, een kind dat nooit normaal kan zijn. Ze heeft er geen idee van dat dit nu juist is wat Rosette mij zo dierbaar maakt.

Een kat kruiste je pad in de sneeuw en miauwde. De Hurakan waaide.

Néé. Ik wend me af van de herinnering. De winter met de kat in de sneeuw, de vergulde kooi en de cirkel van zand. Ik deed wat

ik doen moest, maman. Ik deed wat moeders altijd doen. Ik heb er geen spijt van. Mijn kind is veilig. En dat is het enige wat telt.

Ik kijk even op mijn mobieltje. Ik ben het bij me gaan dragen toen Anouk weer in Parijs ging wonen. Soms stuurt ze me een foto – een kijkje in haar leven. Soms stuurt ze me een sms'je: *Schattige husky met blauwe ogen bij het metrostation of Nieuwe ijssalon op de Quai des Orfèvres*. Het helpt me te weten dat ik te allen tijde met haar kan praten of iets van haar kan horen, maar ik probeer niet veeleisend te zijn of haar te laten merken dat ik ongerust ben. Onze telefoontjes zijn luchthartig en amusant: ik vertel haar over mijn klanten, zij vertelt mij over de dingen die ze heeft gezien. Jean-Loup studeert aan de Sorbonne; Anouk, die ook had kunnen studeren, heeft een baan in een bioscoop met meerdere zalen. Ze wonen samen in een gehuurd eenkamerappartement in het tiende arrondissement. Ik zie het helemaal voor me: een oud gebouw, met vocht in de muren en kakkerlakken in de badkamer, zo'n beetje als de goedkope hotels waarin we verbleven toen Anouk nog klein was. Ze had hier kunnen blijven en met mij in de chocolaterie kunnen werken, maar in plaats daarvan heeft ze Parijs gekozen – Anouk, die nooit iets anders wilde dan wonen in een dorp als Lansquenet.

Ik ga de keuken weer in. Er liggen *mendiants* af te koelen op vetvrij papier; chocoladeschijfjes, bestrooid met stukjes gekonfijt fruit, fijngehakte amandelen en pistachenoten, gedroogde rozenblaadjes en bladgoud. *Mendiants* zijn altijd mijn favoriet geweest, zo eenvoudig te bereiden dat zelfs een kind, zelfs Anouk toen ze vijf was, ze zonder toezicht kon maken. Een zure kers als neus, een Citroenschijfje als mond. Zelfs haar *mendiants* lachten.

Die van Rosette zijn complexer, bijna Byzantijns van ontwerp, met stukjes gekonfijt fruit die in ingenieuze spiralen zijn gerangschikt. Ze speelt op dezelfde manier met knopen, legt ze naast elkaar tegen de plinten, maakt ingewikkelde patronen van lussen en elkaar snijdende bogen over de houten vloer. Het hoort bij hoe ze de wereld ziet, hoe ze de complexiteit ervan verbeeldt. Caro zet een wijs gezicht en praat over een obsessief-compulsieve stoornis, zegt dat die tegenwoordig veel voorkomt bij

kinderen die ze 'bijzonder' pleegt te noemen. Maar Rosette heeft helemaal geen stoornis. Patronen, symbolen, zijn belangrijk.

Waar is ze vanmorgen naartoe gegaan, zo stilletjes en doelgericht? Het is koud; in de hardblauwe lucht giert de vrieskoude wind, afkomstig van de Russische steppen. Ze speelt graag bij de Tannes of in de velden bij Les Marauds, maar het liefst is ze in het bos naast de boerderij van Narcisse, een bos waarin alleen zij mag komen zonder zich de toorn van de eigenaar op de hals te halen.

Narcisse, die eigenaar is van de bloemenzaak tegenover de chocolaterie en markten en winkels langs de Tannes van groente en fruit voorziet, is een brombeer die helemaal verzot is op Rosette. Hij is al dertig jaar weduwnaar en heeft besloten haar als surrogaatkleinkind aan te nemen. Tegenover anderen is hij vaak stug, op het onbeleefde af, maar jegens haar is hij toegankelijk. Hij vertelt haar verhalen, leert haar liedjes, die ze zonder woorden, maar met het grootste enthousiasme zingt.

'Mijn aardbeiendief,' noemt hij haar. 'Mijn vogeltje met de geheime stem.'

Tja, vandaag is het vogeltje eropuit getrokken om de verse sneeuw te verkennen. Die zal niet blijven liggen, maar voorlopig zijn de velden met een witte laag bedekt, terwijl de perzikbomen in volle bloei staan. Ik vraag me af wat Narcisse zal zeggen. Late sneeuw is een vloek voor fruitbomen en jonge gewassen. Misschien is dat de reden waarom zijn winkel nog dicht is, ook al is het weekend vaak de beste tijd om bloemen te verkopen. Halftwaalf, en de laatsten die zijn blijven napraten na de mis, zijn allemaal naar huis gegaan, naar hun gezin, door de onverwachte sneeuw, die witte veren op hun zondagse jassen en baretten en hoeden legt. Zelfs Reynaud zal nu naar huis zijn gegaan, naar zijn huisje aan de Avenue des Francs Bourgeois, en de bakkerij van Poitou op het plein bereidt zich voor op de middagsluiting. Boven ons hoofd is de hemel blauw en hard. Geen wolkje te bekennen. En toch blijft de sneeuw vallen, als distelpluisjes op de wind. Mijn moeder zou het een teken genoemd hebben.

Ik weet natuurlijk wel beter.

Van Joanne Harris verschenen:

Chocolat
Bramenwijn
Vijf kwarten van de sinaasappel
Stranddieven
Gods dwazen
Bokkensprongen (korte verhalen)
Schimmenspel
Schaakmat
Rode schoenen
Blauwe ogen
De zoetheid van perziken
Een klasse apart
De aardbeiendief

Samen met Fran Warde schreef zij het kookboek:

De Franse keuken

Voor jonge lezers schreef zij:

Vuurvolk
Runenvuur
De lessen van Loki

Eerste druk juni 2019
Derde druk, eerste in deze uitgave, augustus 2023

Oorspronkelijke titel *The Strawberry Thief*
First published in Great Britain in 2019 by Orion Fiction, an imprint of The Orion Publishing Group Ltd, London
Copyright © Frogspawn Ltd 2019
The moral right of Joanne Harris to be identified as the author of this work has been asserted by her in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988
Copyright © 2019, 2023 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht
Vertaling Monique de Vré
Omslagontwerp Bij Barbara
Omslagillustratie en -beeldbewerking © Shutterstock en Bij Barbara
Opmaak binnenwerk Crius Group
ISBN 978 90 261 7158 1
ISBN e-book 978 90 261 4875 0
ISBN luisterboek 978 90 261 4876 7
NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsofname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.